

Харків, 2018. № 2 (19). С. 77-86.

4. Кіца М. Особливості та методи виявлення фейкової інформації в українських ЗМІ // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Журналістські науки. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 883. С. 28–32. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16109/kitsa.pdf> (дата звернення: 24.11.2022).

5. Фіалка М. І. Кримінально-правова охорона документообігу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Запоріжжя, 2010. 24 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2780/kriminal_no_pravova_ohoro_na_dokumentobi.pdf?sequence=2&isAllowed=y (дата звернення: 24.11.2022).

Філіпп А.В.,

доцент кафедри кримінального
права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 438 КК УКРАЇНИ

Згідно ч. 1 ст. 438 Кримінального кодексу України (далі – КК України) визначається таке кримінальне правопорушення як «Порушення законів та звичаїв війни», за яке передбачена кримінальна відповідальність. Об'єктивну сторону вказаного складу кримінального правопорушення складають діяння, що полягають у: 1) жорстокому поводженні з цивільним населенням чи військовополоненими; 2) вигнанні цивільних для примусових робіт; 3) застосуванні тих засобів ведення війни, що заборонені міжнародним правом; 4) розграбуванні національних цінностей, що знаходяться на окупованій території; 5) відданні наказів про вчинення відповідних дій; 6) інших порушеннях законів і звичаїв війни, які встановлені міжнародним законодавством, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України [1].

Слід зазначити, що для кваліфікації дій особи за вищевказаною статтею КК України, повинні бути наявні усі елементи: 1) у країні має бути офіційно встановлений стан війни, за якої особа порушує передбачені законом закони й звичаї її ведення; 2) на території України повинна зберігатися чинність конкретних міжнародних документів, що регламентують встановлення правил і звичаїв війни, а також забороняють використовувати незаконні засоби ведення війни. Однак, міжнародне право однозначно не визначає поняття «війни» (на відміну від терміну «агресія»). Національним законодавством також не визначене дане поняття, але охарактеризовані такі

терміни як «воєнний конфлікт» і «збройний конфлікт», що пов'язані з цим явищем [2].

Згідно п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України (далі - ЗУ) «Про національну безпеку України» воєнним конфліктом є форма, за допомогою якої розв'язуються міждержавні та внутрішньодержавні суперечності з двостороннім застосуванням воєнної сили, при чому основі воєнний конфлікт поділяють на війну чи збройний конфлікт. П. 6 ч. 1 ст. 1 цього ж нормативно-правового акту вказує на визначення збройного конфлікту – це збройне зіткнення держав (збройний конфлікт на рівні державних кордонів, міжнародний збройний конфлікт) або ворогуючий сторін у межах територій однієї з них під впливом зовнішніх суб'єктів [3].

Ст. ст. 1, 3 III-ої Гаазької конвенції про початок воєнних дій, прийнятої у 1907 році, визначено, що у разі війни між країнами заборонено переходити до воєнних дій, якщо до цього попередньо, недвозначно не попереджалося про це, оголошувати війну чи ультиматум із умовним оголошення війни [4]. Згідно п. 9 ст. 85, п. 19 ст. 106 Конституції України вводити стан війни та укладати мир між державою уповноважена Верховна Рада України за поданням Президента України [5].

Відповідно до положень ч.ч. 1, 3 ст. 4 ЗУ «Про оборону України» якщо була наявна збройна агресія чи загроза нападу на Україну, то Президент України має прийняти рішення про часткову чи загальну мобілізацію, ввести воєнний стан в Україні чи окремих її територіальних одиницях, застосувати Збройні Сили України, інші військові формування, які утворені згідно законодавства України, подати таке рішення до Верховної Ради України для свого схвалення та затвердження, внести Верховній Раді України подання про оголошення стану війни. На момент введення стану війни чи фактичного початку воєнних дій починається воєнний час, що припиняється тоді, коли закінчується війна [6].

Якщо грамотно порівнювати положення Конституції України, КК України, інших нормативних актів, передбаченим національним законодавством чи міжнародним гуманітарним правом, то можна зробити висновок, що війна у призмі ст. 438 КК України є одним із видів воєнних конфліктів, які відрізняються від всіх інших форм тим, що держава у разі виникнення такої ситуації повинна оголосити війну, процедура чого чітко передбачена національним законодавством.

Отже, можна зробити висновок, що війна – це політико-правовий стан, що характеризується певними часовими межами – з моменту оголошення війни або фактичного початку воєнних дій до моменту закінчення стану війни. Конституція України не встановлює процедуру для припинення стану війни в державі, але у той же час передбачає, що оголосити укладення миру має право лише Верховна Рада України за відповідним поданням Президента України. Не дивлячись на те, що відповідно до чинного законодавства України у разі збройної агресії Президент повинен винести подання до

Верховної Ради України про оголошення стану війни, ми можемо говорити про деяку законодавчу неврегульованість даного питання. Тож, на нашу думку, вивчення названого кола питань є дуже актуальним у сучасних умовах, потребує свого ефективного дослідження з метою вдосконалення положень чинного законодавства з питання, що досліджується.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14> (дата звернення: 30.10.2022).
2. Каткова Т. Г. Відповідальність за порушення законів та звичаїв війни за міжнародним правом і законодавством України. Системи озброєння і військова техніка. 2010. № 3. С. 189-192. (дата звернення: 30.10.2022).
3. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 30.10.2022).
4. III Конвенція про відкриття воєнних дій від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b85#Text (дата звернення: 30.10.2022).
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 30.10.2022).
6. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення: 30.10.2022).

Ханчич В.В.,

студент навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Крамаренко Ю.М.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ РЕЙДЕРСТВУ ЯК ЗАГРОЗИ
НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ**

Однією з актуальних проблем не тільки України, але й більшості країн світу виступає загроза протиправного заволодіння майном підприємств, установ, організацій. Цей феномен більше відомий як *рейдерство*. За своєю